

POMIAR DYDAKTYCZNY W EDUKACJI PLASTYCZNEJ

Kinga Łapot-Dzierwa

Sprawdzian umiejętności plastycznych dzieci w wieku od 7 do 9 lat

Sprawdzian umiejętności plastycznych jest stosowany do określenia poziomu umiejętności i kreatywności w zakresie wybranych elementów dziecięcej sztuki. Ponieważ w przygotowanym sprawdzianie bardzo ważną rolę odgrywa dzieło sztuki – obraz, należy zwrócić uwagę na odpowiedni jego dobór.

Dla sprawdzianu wybrano jako przykładowy obraz artysty Wassilego Kandinskiego, który przez swą prostotę, jasność, klarowność wypowiedzi oraz sposób obrazowania może stać się szczególnym rodzajem motywacji budzącej odwagę, radość i przekonanie o wartości własnych wytworów (za R. Małoszowskim).

Improwizacja 11

(1910, Olej na płótnie: 97,5 × 106,5 cm, Muzeum Rosyjskie, Petersburg)

W sprawdzianie obraz malarski jest poddawany analizie, w jego warstwie formalnej (część I), oraz twórczej interpretacji (część II).

Część I – Sprawdzian umiejętności percepcyjno-recepcyjnych dziecka.

W tej części sprawdzian jest badaniem indywidualnym, w którym dziecko odpowiada na pytania zamieszczone w arkuszu odpowiedzi (załącznik 1). Pytania dotyczą następujących zagadnień plastycznych: barwa, linia, ikonografia (przedstawienia figuralne), nastrój zawarty w dziele.

W celu ustalenia umiejętności i możliwości twórczych dzieci w badaniu wstępnym przyjęto skalę punktów od 1-0, przy czym 1 punkt oznacza prawidłowo wykonane zadanie, a 0 punktów oznacza odmowę wykonania zadania lub jego nieprawidłowe wykonanie.

Każde dziecko mogło maksymalnie uzyskać 30 punktów. Do określenia umiejętności dzieci przyjęto następującą skalę ocen:

	Liczba punktów			
	Bardzo wysoki poziom	Wysoki poziom	Średni poziom	Niski poziom
Barwa	13	12-10	9-5	5-0
Linia (kreska)	6	5-4	3-2	1-0
Ikonografia (przedstawienia figuralne)	6	5-4	3-2	1-0
Nastrój dzieła	5	4	3-2	1-0
	30	26-22	18-11	8-0

Bardzo wysoki poziom umiejętności (30-27 pkt): wskazuje na bardzo wysoką wiedzę z zakresu badanych umiejętności oraz inwencję twórczą w trakcie rozwiązywania zadań.

Wysoki poziom umiejętności (26-22 pkt): wskazuje na wysoką wiedzę z zakresu badanych umiejętności.

Średni poziom umiejętności (21-11 pkt): wskazuje na dobre wykonanie zadania, lecz pozbawione inwencji twórczej.

Niski poziom umiejętności (10-0 pkt): wskazuje na brak opanowania badanych umiejętności.

Część II – sprawdzian umiejętności plastycznych.

Badanie zbiorowe – wykonanie pracy plastycznej inspirowanej prezentowanym w części I obrazem malarskim. Prace dzieci oceniane są w trzech kategoriach: kompozycja, ikonografia, kolorystyka. Za każdą kategorię w zadaniu dziecko może otrzymać maksimum 5 punktów.

Szczegółowa ocena w poszczególnych kategoriach:

1. Kompozycja – wielkość elementów, rozmieszczenie elementów na płaszczyźnie (układ elementów) – ocena dotyczy umiejętności rozpoznawania i stosowania układu elementów na płaszczyźnie ich wzajemnych relacji w kontekście uporządkowania i harmonii.

Wysoki poziom umiejętności (5-4 pkt): wskazuje na poprawne stosowanie układów kompozycyjnych w kontekście rozwoju schematów rysunkowych dla danego wieku oraz na inwencję twórczą dziecka.

Średni poziom umiejętności (3-2 pkt): wskazuje na odstępstwa od poprawności kompozycyjnej w kontekście rozwoju schematów rysunkowych dla danego wieku.

Niski poziom umiejętności (1-0 pkt): wskazuje na brak opanowania badanych umiejętności w kontekście rozwoju schematów rysunkowych dla danego wieku.

2. Ikonografia – ocena dotyczy umiejętności w zakresie stosowania schematów rysunkowych.

Wysoki poziom umiejętności (5-4 pkt): wskazuje na stosowanie przez dziecko schematów rozbudowanych z dużą liczbą precyzyjnie określanych i wypełnionych kształtów oraz na jego inwencję twórczą.

Średni poziom umiejętności (3-2 pkt): wskazuje na stosowanie przez dziecko schematów uproszczonych, bez wypełnień, z niewielką liczbą szczegółów.

Niski poziom umiejętności (1-0 pkt): wskazuje na brak opanowania badanych umiejętności, stosowanie przez dziecko schematu niekompletnego, znacznie odbiegającego od przewidzianych norm.

3. Kolorystyka – ocena dotyczy umiejętności w zakresie stosowania barw w odniesieniu do barwy lokalnej.

Wysoki poziom umiejętności (5-4 pkt): wskazuje na stosowanie przez dziecko bogatej kolorystyki, umiejętność tworzenia barw złożonych.

Średni poziom umiejętności (3-2 pkt): wskazuje na stosowanie przez dziecko przeciętnej kolorystyki (dostępnej w zestawach farb lub kredek) bez inwencji twórczej.

Niski poziom umiejętności (1-0 pkt): wskazuje na brak opanowania badanych umiejętności, stosowanie przez dziecko ubogiej i nieadekwatnej kolorystyki.

Maksymalnie za zadanie każde dziecko mogło otrzymać 15 punktów.

Wysoki poziom umiejętności (15-14 pkt): wskazuje na bardzo wysokie umiejętności plastyczne dziecka w zakresie badanych elementów oraz inwencję twórczą (twórczą wyobraźnię) w trakcie rozwiązywania zadania.

Średni poziom umiejętności (13-6 pkt): wskazuje na przeciętne umiejętności plastyczne w zakresie badanych elementów, ich prawidłowe stosowanie, adekwatne do przewidzianych norm dla danego wieku.

Niski poziom umiejętności (8-4 pkt): wskazuje na poprawne wykonanie zadania, lecz pozbawione inwencji twórczej.

Bardzo niski poziom umiejętności (3-0 pkt): wskazuje na brak opanowania badanych umiejętności: ubogość, nieadekwatność i niekonsekwencję w poszczególnych kategoriach.

Przygotowany sprawdzian jest obecnie weryfikowany podczas prowadzenia badań do prac dyplomowych i magisterskich z zakresu edukacji plastycznej, które powstają w Instytucie Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej Akademii Pedagogicznej im. KEN w Krakowie.

Bibliografia:

1. Lowenfeld V., Brittain W.L., *Twórczość a rozwój umysłowy dziecka*, Warszawa 1977.
2. Łapot-Dzierwa K., *Przedszkolaka spotkania ze sztuką*, w druku.
3. Małoszowski R., *Obrazy dla dzieci. Recepcja malarstwa i jego interpretacja jako metoda kształtowania twórczych kompetencji ucznia*, [w:] *Projektowanie i modelowanie edukacji zintegrowanej*, I. Adamek (red.), „Nowoczesna Szkoła” nr 7, 2002.
4. Popek S., *Analiza psychologiczna twórczości plastycznej dzieci i młodzieży*, Warszawa 1978.
5. Szuman S., *Sztuka dziecka*, Warszawa 1927.

Załącznik 1

Arkusz odpowiedzi

Autor i tytuł obrazu: Wassily Kandinsky, *Improwizacja 11*

Imię i nazwisko dziecka:

Kategoria – plastyczne zagadnienie	Jakości wizualne	Punktacja 1-0
barwa	jasny żółty	
	ciemny żółty	
	jasny zielony	
	ciemny zielony	
	niebieski	
	granatowy	
	biały	
	czarny	
	pomarańczowy	
	brązowy	
	cytrynowy	
	fioletowy	
czerwony		
liczba punktów	13	

linia (kreska)	gruba	
	cienka	
	przecinająca się	
	łamana	
	zakręcona (kręci się)	
	zygzakowata	
liczba punktów	6	
ikonografia (przedstawienia figuralne)	kajakarz (człowiek w łódce, ludzie w łódce)	
	łódka z żaglem i wiosłami	
	zwierzę (pies, dinozaur)	
	ludzie	
	wóz z kołem	
	błyskawica	
liczba punktów	6	
nastrój dzieła	wesoły	
	radosny	
	dziwny	
	jasny	
	smutny	
liczba punktów	5	
liczba punktów - łącznie	30	

